

Η Ι΄ ΤΑΧΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Σ. Δ. Γ.

Στις 27 Μαρτίου έγινε η 10η ταχτική συνέλευση των μελών του Συνδέσμου στην αίθουσα της Έταιρίας Κοινωνικών Έπιστημών.

Σύμφωνα με την ημερησία διάταξη, η πρόεδρος κ. Αύρα Θεοδοροπούλου, έδωσε το λόγο στη Γεν. Γραμματέα κ. Μχρία Σιδώλου που διάβασε τη λογοδοσία για τη δράση του Συνδέσμου στο 1928.

Η ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 1928

Θά άνακεφλαιώσω συντομώτατα, όπως άλλωστε κάθε χρόνο, τις προσπάθειες του Συνδέσμου προς τις διάφορες γραμμές του προγράμματός του, γιατί φυσικά παρακολουθείτε τις σπουδαιότερες τουλάχιστον ενέργειές μας ταχτικά και από τον Άγωνα που μας χρησιμεύει σαν κρίκος συνοχής και με τα μέλη μας των έπαρχιών. Έφέτος έργαστήκαμε για τα έξής ζητήματα που άφορούσαν τη νομοθεσία μας.

Α΄) Για τα παιδικά δικαστήρια. ο Σύνδεσμος, άφου έργαστηκε πρώτα έντατικά για να μετατραπή σε μερικά σημεία το άλλως πολύ μελετημένο σχετικό νομοσχέδιο Ρηγανάκου σύμφωνα με τις άπίψεις του πούναι οι προσδευτικώτερες σχετικά με το ζήτημα και που άποκρυσταλλώθηκαν σε ειδικό ύπόμνημα, κατώρθωσε να συντονίσει τις γυναικείες προσπάθειες ίδρύοντας μια κοινή έπιτροπή από αντιπροσώπους όλων των σωματείων που άσχολήθηκαν για το ζήτημα αυτό και ένδιαφέρονταν για την παιδική έγκληματικότητα. Ήδη η έπιτροπή αυτή δου συνεργάστηκαν και αντιπρόσωποι του Έθνικού Συμβουλίου, του Διεθνούς Συνδέσμου γυναικών, του Σοσιαλιστικού Όμίλου γυ-

ναικών, της Φεμινιστικής Ένώσεως Μακεδονίας—Θράκης, του Συλλόγου προστασίας κρατουμένων άνηλικών, της Γενικής Έταιρίας δια την προστασίαν του παιδιού και του Πατριωτικού Ίδρύματος συνέταξε μακρόν ύπόμνημα που ύπεβλήεται τώρα στην κοινοβουλευτική έπιτροπή, την Κυβέρνηση και τον κ. Υπουργό της Δικαιοσύνης. Η έπιτροπή θά συνεχίσει τις προσπάθειές της στην κοινοβουλευτική έπιτροπή. Οφείλομε να ευχαριστήσομε και δημοσία τον κ. Σκουριώτη, ένα από τους πρώτους που έπρόβαλαν το ζήτημα αυτό στον τόπο μας, για την πολύτιμη συνεργασία που μας πρόσφερε. Το ύπόμνημα θά δημοσιευθί σε χωριστό τεύχος.

Β΄) Ως προς το ζήτημα των έξωγάμων παιδιών, ο Σύνδεσμος με επανειλημένα διαδήματα κατώρθωσε να καλυτερέψει ο νόμος, διότι ανατέθηκε η τροποποίησή του στους δύο γνωστούς καθηγητές κ.κ. Τριανταφυλλόπουλο και Μχριδάκη. Τα κύρια σημεία της βελτίωσής του σχετικά με το νόμο του 1925 είναι α) ότι για να έπιτραπή η άγωγή δέν ζητείται κοινώς γνωστή συμβίωση, άλλα μόνο η συνεύρεση κατά ένα χρονικό διάστημα προ του τοκετού. β) ότι έρίζεται αναδρομική δύναμη στο νόμο. Έτσι περιλαμβάνονται στην άναγνώριση τα παιδιά που γενήθηκαν από το 1912, αν και κατόπιν προστέθηκε περιοριστική διάταξη κατά την όποίαν δσα γεννήθηκαν από το 1912—1919 δέν θά έχουν στην περίπτωση άναγνώρισης παρά μόνο δικαίωμα άνατροφής. Έμειναν όμως στον νόμο διατάξεις που για μας είναι άνήθικες. α΄) η διάταξη που έρίζει ότι στην περίπτωση που ο πατέρας είναι έγγαμος χρειάζεται να άποδειχθί ότι ύπήρχε μεταξύ αυτού και

της μητέρας σχέση παλακείας. και β) η διάταξη που λέει πως η διατροφή πρέπει να κανονίζεται ανάλογα με την κοινωνική τάξη της μητέρας και την περιουσιακή κατάσταση του πατέρα. Ο Σύνδεσμος που ζητά την πλήρη εξίσωση των εξωγάμων με τα νόμιμα παιδιά θέβαια θα έργαστη με την ελπίδα να πετύχει ακόμα κάποια βελτίωση του νόμου και να λείψουν τουλάχιστον οι δύο αυτές ανήθικες διατάξεις. Ήδη πρόκειται να συνεργαστη για το ζήτημα αυτό και με τα λοιπά γυν. σωματεία που αναφέραμε πριν.

Γ') Για την εκπαίδευση ο Σύνδεσμος ζήτησε με υπόμνημά του προς τους Υπουργούς Γεωργίας και Παιδείας που δημοσιεύτηκε στον Άγωνα να οργανωθή ο γεωργικο-οικοκυρικός κλάδος, γιατί ελπίζει πως έτσι θα γίνει δυνατό να εκπολιτιστη γρηγορότερα η υπαίθρη χώρα και να μορφωθή στα καθήκοντά της σαν παραγωγού νοικοκυριά και μητέρας ή χωριό άτισα που ως τώρα την έχει εγκαταλείψει το Κράτος άστοργα. δον) να γίνει άμεση μετεκπαίδευση και δασκαλισσών στα γεωργικά φροντιστήρια άφου προστεθούν και οικοκυρικά μαθήματα για αυτές, ώστε να λειτουργήσουν και Κυριακά γεωργικά σχολεία για τη μετεκπαίδευση των κοριτσιών.

Επίσης, μόλις έμαθε πως πρόκειται να γίνουν σχολεία ιδιαίτερα για τη μέση γενική μόρφωση των κοριτσιών με τη προσθήκη μιας τάξης στα υπάρχοντα άστικά σχολεία και με παραγέμισμα του προγράμματος και με γνώσεις διακοσμητικές ξένων γλωσσών ζωγραφικής, μουσικής, χορού, οικοκυρικής κλπ. διαρματυρήθηκε προς τους άρμοδίους του Υπουργείου Παιδείας, διότι πιστεύει πως η διακοσμητική μόρφωση του λιγ' άπ' όλα χρησιμεύει μόνο για την εξυπηρέτηση του Ιδανικού της γυναίκας κούκλας και δεν δίνει τη θετική μόρφωση που χρειάζεται η Έλληνίδα που θα διαπαιδαίσει είτε επαγγελματικά είτε μέσα στο σπίτι της.

Ο Σύνδεσμός μας έχοντας υπ' όψη πως και η γυναίκα έχει ανάγκη από τις ίδιες δυνατότητες για να σταδιοδρομήσει επαγγελματικά είτε να πάρει την άνωτερη μόρφωση, ζητά όμοια σχολεία για τα δύο φύλα να τη γενική μόρφωση. Ζητά όμοια παράλληλα πλήρη οργάνωση του οικοκυρικού κλάδου για τις γυναίκες, ως και γενικά όλης της τεχνικής εκπαίδευσης και για αυτό το ζήτημα πρόκειται να συνεργαστη με πολλά σωματεία για τον καταρτισμό κοινού υπομνήματος.

Δ') Για την κατάργηση του κρατικού διακανονισμού της άνηθικότητας εράστηκε όλο το χρόνο προσπαθώντας να κατορθώσει κάτι και προς αυτή τη κατεύθυνση. Ήδη έχουμε να οα; αναγγείλομε δι ωριμάζει η ιδέα για την ανάγκη της κατάργησης των οίκων άνοχής. Τον περασμένο χρόνο όταν έτοιμάστηκε προσέδριο νόμου από το Υπουργείο Προνοίας, που προέβλεπε την κατάργηση αυτή και αντικαθιστούσε το υπάρχον σύστημα με την καθιέρωση της υποχρεωτικής δήλωσης των άρρωστων, όπως γίνεται με το σύστημα το γνωστό με το όνομα Etatisme sanitaire. Υγειονομικός κρατισμός, ο Σύνδεσμός μας εκλήθη και να λάβει μέρος σε σύσκεψη σχετική. Επίσης με το προσέδριο αυτό προβλέπονταν και στην κεντρική επιτροπή,

που εγκαθιστούσε, ν' αντιπροσωπευτη και ο Σύνδεσμός μας με δυο μόνιμα μέλη. Το προσέδριο αυτό δεν υποβλήθηκε στη Βουλή, γιατί άκαλούθησε η κεντρική άλλαγή. εκλογές κλπ. Το Δεκέμβριο ο σύνδεσμός μας υπέβαλε στον Υπουργό της Υγείνης κ. Δοξιάδη υπόμνημα μακρύ με τις άπόψεις του, που δημοσιεύτηκε σε τρία φύλλα του «Άγωνα». Ήδη ο κ. Υπουργός εκάλισε σε σύσκεψη μια μεγάλη επιτροπή από τους υπαλλήλους του Υπ. Έσωτερικών, που εφαρμόζουσε σήμερα το διακανονισμό, από πολλούς γιατρούς, κυρίως των μεταδοτικών νοσημάτων και από αντιπροσώπους του Συνδέσμου μας και του Συνδέσμου μας προς καταστολήν της σωματεμπορίας.

Έγιναν τρεις συσκέψεις και μολοντι δεν άποκρυσταλλώθηκαν όριστικά τα συμπεράσματα σε σχέδιο νόμου, φαίνεται πως κάποια βελτίωση πρόκειται να γίνει. Πολλές από τις προτάσεις μας έγιναν δεκτές, δυστυχώς όμως δε δείχνει το Υπουργείο πως έχει το θάρρος να χτυπήσει το κακό στη ρίζα του και να κλείσει τους οίκους άνοχής. Πάντως δεν έγινε δεκτή η αντικατάσταση του τωρινού συστήματος με το σύστημα του κρατικού υγειονομικού συστήματος. Ο Σύνδεσμός μας υποστήριξε όσο μπορούσε πια έντονα την καταργητική άποψη — abolitionisme — και την αντικατάσταση των διοικητικών και άστυνομικών μέτρων με υγειονομικά, όπως τα έχει ήδη εκθέσει στο τρίτο μέρος του υπομνήματός του. Άκόμα για το ίδιο ζήτημα μια επιτροπή του Συνδέσμου, παρουσιάστηκε στον ειδικό γιατρό της άποστολής της Κ.Τ.Ε. κ Πάρκ και του εξήγησε την υπάρχουσα κατάσταση και διετύπωσε τας άπόψεις του Συνδέσμου μας, για την ανάγκη να καταργηθή ο διακανονισμός. Ο κ. Πάρκ εδήλωσε πως και ο ίδιος συμφωνεί και προς την άποψη αυτή. Επίσης όλον αυτό τον καιρό δεν πάψαμε να προπκγανδίζουμε για το ζήτημα αυτό στον Άγωνα.

Ε') Τέλος για το κύριο ζήτημα του Άγωνα μας, για την ψήφο, παρακολουθείτε τις συνεχείς και άδιάκοπες προσπάθειές μας. Η περυσινή συγκέντρωση σημάωσε ένα μεγάλο σταθμό, γιατί έγινε άφορμή να ένωθούν οι γυναικείες προσπάθειες και ακόμα να εκδηλωθή όμόφωνη ή θέληση και των μεγάλων μικτών επαγγελματικών οργανώσεων, που άγκαλιάζουν τον εργαζόμενο ελληνικό λαό. Έκτοτε διαρκώς δεν σταματήσαμε τις προσπάθειές μας. Είδαμε υπουργούς και πρωθυπουργούς, χωρίς να κατορθώσαμε ακόμα τίποτε θετικό. Εκείνο όμως που πρέπει να ξάρομε είναι, δι χάρησ' αυτές τις προσπάθειες, στις όποιες είχαμε πια μαζί μας, όλα τα σωματεία που υπέγραψαν πέρυσιν το ψήφισμά μας, έχουμε ήδη τις ρητές δηλώσεις του κ. Προέδρου της Κυβερνήσεως και άρχηγού του μεγαλειότερου κόμματος, δι είναι σύμφωνος να εκδοθή άμέσως το διάταγμα. Έχουμε επίσης δηλώσεις του κ. Καφαντόρη, δι είναι ανάγκη να εκδοθή άμέσως ή δε γνώμη του κ. Παπαναστασίου είναι ήδη γνωστή. Το δι ένας Υπουργός φυσικά συντηρητικός, αντίσταται σήμερα, φαίνεται σαν ένα προσωρινό εμπόδιο, έπειδή όμως η αντίδραση αυτή κινδυνεύει να γίνει μοιραία, άποφασίσαμε να οργανωθή και φέτος δημόσια συγκέντρωση στο θέατρο Κεντρικό. Παράλληλα ένεργήσαμε όσο ήταν δυνατό, από δω στις έπαρχίες, και

έτσι έφτασαν ήδη άνω των 50 τηλεγραφημάτων από τις έπαρχίες και ψηφίσματα από τα έπαρχιακά σωματεία και των γύρω στην Αθήνα συναικισμών καθώς και του Πειραιώς. Φέτος δέχτηκαν και πολλά άλλα σωματεία εκτός των περυσινών. Σύγχρονα ή έδρουση της Φεμινιστικής Ένωσης Μακεδονίας—Θράκης έγινε άφορμή να ένταθής ή κίνηση στη Θεσ/νίκη, όπου βρίσκει άλλως τε πρόσφορο έδαφος. Γιατί έχουμε ήδη τμήματα και ψηφίσματα από όλες τις πόλεις και τις κωμοπόλεις της Μακεδονίας, πράγμα που δείχνει πώς, εκεί οι γυναίκες έχουν καθάρστερη συνείδηση των δικαιωμάτων τους και περισσότερη αυτοπεποίθηση στη συμβολή τους για το γενικό καλό. Και στο σημείο αυτό πρέπει να εξάρουμε την άλληλεγγύη των Έλληνίδων της Αιγύπτου, που μᾶς έκδηλώθηκε άμέριστη, χάρη στις ενέργειες της γνωστής Έλληνίδας έπιστήμονος και ξεχωριστής προσωπικότητας, της κ. Αγγελικής Παναγιωτάτου, που την ευχαριστούμε θερμότατα. Επίσης αξιοθαύμαστε πραγματική ευγνωμοσύνη για όλα τα σωματεία που ένισχύουν την κίνηση μας και ιδιαίτερα για το Έθνικό Συμβούλιο. Ίκανοποίησή τους θα είναι ή τιμή που πρώτα συνεργάστηκα για την πολιτική χειραφέτηση της Έλληνίδας.

ΣΤ') Οι σχέσεις μας με τις διεθνικές γυναίκες οργανώσεις του έξωτερικού είναι εξαιρετικά εγκάρδιες. Δεκτήκαμε κι ελας την έπίσκεψη της προέδρου και αντιπρ. της Αλλιάνας κ.κ. Ασπεύ και Μλατέρ, που μᾶς βοήθησαν στον άγώνα μας με τις διαλέξεις που οργανώσαμε εδώ και στη Θεσ/νίκη. Επίσης είταμάσαμε ελη τη σχετική εργασία για τις έπιτροπές του Διεθνούς Συνεδρίου που θα γίνει φέτος τον Ιούνιο στο Βερολίνο, όπου ελπίζουμε ότι θα κατορθώσουμε και πάλι ν' αντιπροσωπευθούμε.

Φέτος θα γίνει ακόμα και συνέδριο της ΜΑΓ. στη Βαρσοβία. Σήμερα οι πρόεδροι των τμημάτων της ΜΑΓ. της Τσεχοσλοβακίας και Πολωνίας έστειλαν τμήματα στον Πρ. της Κυβ. συγχαίροντάς τον για τις δηλώσεις του και ζητώντας του να δώσει το ταχύτερο στις Έλλ. τη δημ. ψήφο. Όμοιο συγχαρητήριο έστειλε και ή πρόεδρος της Αλλιάνας κ. Ασπεύ. Έτσι ή άλληλεγγύη φαίνεται άμέριστη όχι μόνο στο έσωτερικό, μα και στο έξωτερικό.

Ζ') Ο «Άγώνας» έξκκολούθησε ταχτικά την εκδοσή του μ' ελας τις οικονομικές δυσκολίες μας. Λάβετε υπόψη σας ότι όχι μόνο ή ύλη μα και οι διορθώσεις και ή διεκπεραίωση είτοιμάζονται από μᾶς τις ίδιες για ν' αποφύγουμε τα έξοδα. Μ' ελο το μικρό του σχήμα το δελτίο μας αυτό έξυπηρετεί τον άγώνα μας γιατί χρησιμεύει ως σύνδεσμος με τα μέλη μας της Αθήνας και των έπαρχιών και σύγχρονα τά διαφωτίζει κατά το δυνατόν σ' όλα τα ζητήματα που μᾶς άφορούν.

Η Έσπερ. Έπαγγ. Σχολή λειτουργεί με εξαιρετική έπιτυχία και ευεργετεί τα λαϊκά κορίτσια διονοντάς τους με ελάχιστη πληρωμή ή και έντελώς δωρεάν επαγγελματική μόρφωση. Φέτος έγράφηκαν στο διάξιο έμπορικόν, το μονοτάξιο τεχνικό τμήμα και στα 6 τμήματα γλωσσών 114 μαθήτριες, στο τμήμα διακοσμητικής έφηρμοσμένης, στη βιοτεχνία 88. Το τμήμα αυτό λειτουργεί για πρώτη φορά φέτος και έχει 4 τμή-

ματα, 2 ήμερήσια, ένα βραδυνό και ένα κυριακάτικο, με μαθήματα τέχνης και σχεδίου το καθένα. Συνολικά γράφηκαν ως τώρα 212 μαθήτριες και έγιναν απ' αυτές δεκτές έντελώς δωρεάν 120.

Και μόνον αυτό το γεγονός; αποδεικνύει την κοινωνική ώφελιμότητα της σχολής. Ήδη ο Σύνδεσμος, όπως γνωρίζετε, είτοιμάζει μαζί με το Ύπουργείον Έθν. Οικονομίας και την οργάνωση σχολής παικιδιών, στην έποια θα ύπαχθής το ήδη λειτουργούν τμήμα διακοσμητικής. Ή σχολή θα έγκατασταθής ει δυνατόν εις ένα εκ των γύρω συναικισμών που γειτονεύει και με λαϊκούς γηγενών.

* *

Ό χορός του Συνδέσμου είχε μεγάλην έπιτυχία. Θα μᾶς έπιτρέψει να έπιχαρηγήσουμε τη σχολή και να μᾶς μείνουν άρκετά χρήματα για τις δαπάνες μας ως τον έρχόμενο Σεπτέμβριο. Γιαυτό, όπως θα είητε από τον προϋπολογισμό, θα προκύψει έλλειμμα και πρέπει να συμπληρωθής από δωρεές.

Οι ενέργειές μας οι έντατικές για την ψήφο και για τα λοιπά ζητήματα που αναφέραμε, δέ μᾶς άφησαν πολύν καιρό για να οργανώσουμε διαλέξεις και ομιλίες. Μια πολυ διαφωτιστική εργασία άπάνω στο πρόγραμμα μας έγινε τον περασμένο Ιούνιο. Μείσα στο γραφείο μας, σ' ένα μικρό κύκλο μελών, που έδειχναν ξεχωριστό ένδιαφέρον για τα ζητήματα του φεμινισμού έξη ομιλίες έγιναν από τις κ. Θεοδωροπούλου, Παπαδημητρίου, Σβώλου και Στουδίτου. Έφέτος έγινε μια διάλεξη στην Αρχαιολογική Έταιρία από την κ. Άννα Παπαδημητρίου, για τα παιδικά δικαστήρια, με την ευκαιρία του νομοσχεδίου, που ύποβλήθηκε στη Βουλή.

Δέ θα θέλαμε να τελειώσουμε τη λογοδοσία αυτή χωρίς ν' αναφέρουμε μεδγνωμοσύνη ελας εσοι και χωρίς να είναι μέλη μας, μᾶς εβοήθησαν στο δύσκολο έργο μας. Και πρώτα πρώτα τις κυρίες και δεσποινίδες που δέχτηκαν να λάβουν μέρος στην έπιτροπή του έτησιου χορού μας. Είναι οι κυρίες Π. Ανδριτσάκη, Ρενέ Βασιλέτσου, Άλεξ. Θειακάκη, Τ. Κανάκη, Μ. Καρελλά, Έλένη Α. Κουντουριώτη, Μαρία Κοντοπούλου, Έλξα Λαμπράκη, Έμμη Μχνουσαάκη, Έλένη Β. Μελλά, Φανή Μιταράκη, Έλένη Νεγρεπόντη, Φανή Παγκάλου, Είρ. Κατζηλαζάρου και οι δεσποινίδες Δώρα Βουρλούμη, Ν. Κανδύλη, Ίουλία Μερεντίτη, Αντιγόνη Παπαζαχαρίου, Φ. φή Παπούλια, Μαρία Σπηλιωπούλου, Φρόσω Τσαουσπούλου και Άσπασία Τζηρίτη.

Σ' ελας εκφράζουμε τις θερμότατες ευχαριστίες μας. Επίσης εκφράζουμε την ευγνωμοσύνη μας στον κ. Όθωνα Πικραμμένο, που φέτος, όπως πέρυσι, μᾶς τύπωσε δωρεάν τα είσιτήρια του χορού μας και στον κ. Κίμωνα Θεοδωρόπουλο, που μᾶς πρόσφερε το κλισέ του φεμινιστικού χάρτη της Εύρώπης και μᾶς τύπωσε και χίλια δελτία ταχυδρομικά με το χάρτη.

Επίσης ευχαριστούμε ελας εσοι μᾶς προσέφεραν διάφορα κομψοτεχνήματα για τη χριστουγεννιάτικη έκθεση—άγορά που είχαμε οργανώσει μαζί με την Έθνική Στέγη. Ίδιαίτερα ευχαριστούμε την κ. Είρ. Κατζηλαζάρου και τη Δίδα Έλλη Παπαδημητρίου

για το μεγάλο ενδιαφέρον που έδειξαν για την έκθεση αυτή και τις πολύτιμες υπηρεσίες που μάς προσέφεραν.

* *

Έννια χρόνια τώρα, αγαπητές φίλες, σε κάθε ταχτική συνέλευση του Συνδέσμου μας λέμε σε λίγα σύντομα λόγια τις αδιάκοπες προσπάθειές μας, για να πετύχουμε κάτι μέσα στο πλατύτατο αυτό πρόγραμμα, που εκφράζεται με μια φράση: **κοινωνική ισότητα της γυναίκας**. Κι' όταν βλέπουμε μπροστά μας τί μένει ακόμα από τα δουνά των εμποδίων, που αιώνες ατέλειωτοι σώριασαν στο δρόμο της γυναίκας, θα μπορούσαμε να σταθεύμε με κάποια αμφιβολία. Πώς θα πέσουν όλ' αυτά! Και όμως σαν γυρίσαμε πίσω μας να δούμε πόσα εμπόδια ξεπεράστηκαν μέσα στη δεκαετία αυτή που αγαλαζίζει την μεταπολεμική κοσμογονία στο πνευματικό κύρια επίπεδο, μα και στο πρακτικό, δε μπορούμε παρά ν' αντικρύζουμε το μέλλον με θάρρος και αυτοπεποίθηση. Γιατί μέσα στα λίγα αυτά χρόνια έγινε μια κολλοσιαία πνευματική αλλαγή στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Ελλάδας. Όταν σήμερα δλος σχεδόν εδπωσδήποτε οργανωμένος γυναικείος κόσμος και όλες οι μεγάλες μικτές οργανώσεις του εργαζομένου λαού αναγνωρίζουν την πολιτική μας ισότητα και ακόμα την απαιτούν θετικά, σημαίνει ότι ο αγώνας μας είναι κερδισμένος. Γιατί καμιά δύναμη δεν μπόρεσε ποτέ ν' αντισταθί στις απαιτήσεις, που η λαϊκή θέληση αναγνώρισε για δίκαιες. Και μπορούμε σήμερα να υπερηφανευόμαστε, γιατί καταχτήσαμε τη λαϊκή αυτή θέληση. Όταν στα τέσσερα άκρα της Ελλάδας, από την Κρήτη ως τη Βόρειο Μακεδονία και απ' τη Θράκη ως την κωμόπολη της Ακαρνανίας, ακούεται σταθερή και έντονη ή φωνή της Έλληνίδας μέσα σε τηλεγραφήματα απ' εϋθείας προς την Κυβέρνηση για την απόχτηση των πολιτικών δικαιωμάτων και ο πιο αντικειμενικός παρατηρητής θ' αναγνωρίσει πώ; έγινε μια σταθερότατη αλλαγή στη νοοτροπία της Έλληνίδας, της Έλληνίδας που ως τώρα ήταν συνηθισμένη να εκτελή μόνο δουλικά διαταγές και σδδέποτε ν' απαιτή τδ δίκιο της. Δε θέλομε να πούμε πώ; δλη αυτή ή αλλαγή είναι έργο του Συνδέσμου μας. Τέτοιες αλλαγές ξεπερνούν τα όρια της δυνατότητας μις ομάδας. Ο σύνδεσμος όμως αυτός, μαζεύοντας γύρω του όλες τις μονάδες που εκπροσωπούσαν πρώτες αυτή την αλλαγή, καθάρθηκε συντην ζοντας τις άτομικές ενέργειες και θερμαίνοντας τις υποσυνείδητες τάσεις, να του δώσει μις κατεύθυνση προς ένα σκοπό ώρισμένο και να σχηματίσει μιαν ισχυρή δύναμη συνειδητή.

Πάντα στην πρωτοπορεία, ανάμεσα σε χλεύη και υδρες, ανάμεσα σε παγερή αδιαφορία, σε άγνοια και σε αμάθεια και σε ιδεοτελή συντηρητικότητα, προχώρησε με θάρρος στη γραμμή που χάραξε από την αρχή.

Ανάμεσα στα μέλη του πολλές ήρθαν κι' έφυγαν. Κουράστηκαν γρήγορα σ' ένα φαινομενικά άκαρπον αγώνα. Άλλες παρασύρθηκαν κοντά μας στην αρχή από περιέργεια ή κι' από μίμηση κι' αυτές μη μπορώντας να ταυτιστούν ψυχικά με τις απαιτήσεις μις τέτοιας προπάθειας, έφυγαν. Όμως σήμερα έχουμε ένα μόνιμο αριθμό μελών συνειδητών, που όλσένα αυ-

ξάνει, ένα μόνιμο πυρήνα νέων γυναικών. κυρίως ανάμεσα από τις τάξεις των εργαζομένων που νιώθει δικό του τον αγώνα μας και αναγνωρίζει πώς ο Σύνδεσμός μας εκφράζει τη φωνή τους, τις ανάγκες τους και το δίκιο τους.

Κι' όταν από τις άκρες των επαρχιών οι γυναίκες συνειδηθείς αργά μὰ σταθερά ξανοίγονται μιὰ μιὰ και ενώνονται μαζί μας σὲ μιὰ κοινή έκφραση. Όταν σὲ κάθε ζήτημα γυναικείο εκείνοι που θέλουν ἢ νὰ ἐταιμάσουν ἢ νὰ παρατείνουν μιὰ ἀδικία, ξέρουν πὼς πάντα θὰ βρεθοῦν ἀντιμέτωποι μὲ τὸ Σύνδεσμό μας τότε, ἀνεξάρτητα, ἀπ' ὅ,τι πετύχουμε ὡς τώρα σὲ τὸ πραχτικὸ στάδιο που μπορεί νὰ/αἰ μικρὸ γενικά μὰ μεγάλο γιὰ τὸν τόπο μας και σὲ τὸ βαθμὸ τοῦ σεγχορονισμοῦ του, τότε νομίζουμε πὼς ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ ποῦμε πὼς τὸ σωματεῖο αὐτὸ ἔκανε τὸ καθήκον του.

* *

Ἐπειτα ἀπὸ τὴ λογοδοσία διαβάστηκαν και ἐνεκρίθησαν ὁ ἰσολογισμὸς και ὁ προϋπολογισμὸς. Κατόπιν ἔγιναν οἱ ἀρχιχειροεῖες που ἀναφέραμε στο προηγούμενο φύλλο.